

Sjukhuskyrkan i stormens öga

Sidan 4

Maria och Nils vill att fler ska vandra

Sidan 9

Tema:
Hopp

Hoppfull aktivist

Sommarhälsning

Vintern och snön har lämnat oss, solljuset och värmen väcker alla blommor till liv, kvällarna blir ljusare och dagarna längre. Alla kala grenar börja grönska, flyttfåglarna har återvänt och det sjuder av förväntan och liv i naturen.

Sommaren ligger framför oss med en förväntan om vila och semester, med grillning, glass och bad. När sommaren börjar anas så möter vi varandra som på nytt, efter en vinter där vi varit mer osynliga för varandra. Samtalet flyttar ut till trädgård och promenadstråk. Jag tror att vi alla längtar efter mer tid av gemenskap, samtal och goda möten.

Detta nummer av Växa lyfter fram många fina mötesplatser och smultronställen att besöka. Caféer, friluftsgudstjänster och sammanhang att mötas och dela liv tillsammans och kanske hitta nya vänner. Välkommen till någon av alla våra mötesplatser!

”En sommarpsalm.

Kom ljuvliga sommar i skönaste grönt, kom solsken som öppnar vart sinne, kom drömliga tid som

Nu väntar mer tid av gemenskap och goda möten. Foto: Johannes Frandsén/Ikon.

i vinter ska bli ett solljust och värmande minne! Ni andas den doftande sommarens land som har legat förlamat och fruset. Nu anar vi överallt Skaparens hand i grönskan, i vinden, i ljuset.

Säg vore det möjligt ta med lite grann av solskenets slösande flöde och bjuda på sedan när vintern blir lång och badstrand och äng ligger öde. När mörker och snålblåst vill kväva vårt hopp om den kommande sommarens stunder, då skulle en famn full av värme och sol helt visst kunna uträtta under.

Säg vore det möjligt att låna en vind som smekande leker i grön-

skan och värma var osmekt och frysande kind, det vore en sommarlik önskan. Ty sommarn är gåvornas önskehögtid när att få och att ge känns så nära. Ja sommarn är givandets glädje och fest där vi har en hel del att lära”.

Dikt av Atle Burman

Jag vill önska dig en fin sommar och Guds rika Välsignelse!

Ulrika Markgren
Kyrkoherde
Svenska kyrkan Skellefteå

Redaktionsruta

Växa ges ut av Svenska kyrkan Skellefteå. Tidningen distribueras gratis till alla hushåll i våra fem församlingar. Adress: Svenska kyrkan Skellefteå, Storgatan 63, 931 34 Skellefteå. Telefon: 0910-70 84 00. Mejl: skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se. Hemsida: svenskakyrkan.se/skelleftea. Redaktion samt text och bild (om inget annat anges): P-O Sjödén. Ansvarig utgivare: Ulrika Markgren. Alla musik- och kulturarrangemang i pastoratet sker i samarbete med Sensus.

Svenska kyrkan Skellefteå är en samverkan mellan fem församlingar i de nordöstra delarna av Västerbotten med cirka 40 000 medlemmar och 140 årsanställda.

Våra fem församlingar:
Jörn-Bolidens församling
Byske-Fällfors församling
Kågedalens församling
Skellefteå landsförsamling
Sankt Olovs församling

Att förmedla hopp – speciellt i kriser – är en av Svenska kyrkans viktigaste uppgifter. Det anser ärkebiskop Antje Jackelén.

”Hoppet är en motkraft till det som vill dra ned oss och få oss att tappa orienteringen”, skriver hon i boken *Otålig i hoppet – Teologiska frågor i pandemins skugga*.

Hon konstaterar att hoppet befriar till handling och att kyrkan sitter på en jätteskatt.

”Att hålla hoppet för oss själva är att gå emot det uppdrag Jesus har kallat oss att utföra”.

”Alla behöver hopp”

– Hopp är helt klart ett av kyrkans stora ord och därmed en av våra absolut viktigaste uppgifter.

Det säger Dan Richardsson som är stiftsadjunkt för själavård i Luleå stift.

Han och kollegan Anna-Stina Svedberg, som har sina kontor på Stiftsgården i Skellefteå, har i uppdrag att ge själavård till personalen i Svenska kyrkan och EFS i Norr- och Västerbotten.

– Vi möter de anställda för att de ska ha kraft att möta församlingsborna.

De har, precis som många andra, haft två tuffa år under pandemins framfart och under samtalets gång i början av mars ljuder Hesa Fredrik som en påminnelse om händelseutvecklingen i Ukraina.

– Vi möter människor där de är och ibland kan hoppet vara ganska tilltufsats och ganska ansträngt hos de vi möter.

Välmående

Dan tänker att ordet hopp är något allmänmänskligt och något som alla, ung som gammal, behöver få känna i alla tider.

Hans tankar får också stöd av texterna om existentiell hälsa på Världshälsoorganisationens (WHO:s) hemsida.

– Hopp är en av åtta dimensioner för att människan ska ha livsmod och välmående, berättar han och tillägger:

– Hopp är med andra ord helt avgörande för alla människor och för min egen del så är hoppet knutet till Kristus.

Drivkraft

Han konstaterar att hopp är en otrolig drivkraft för människan och att det utifrån biologisk, nästan evolutionär, synvinkel handlar om överlevnad.

– Vi ska se hopp för att inte sätta oss ned och ge upp.

Dan Richardsson, stiftsadjunkt för själavård i Luleå stift, är övertygad om att Svenska kyrkan kan skapa en mylla eller en god gemenskap där hoppet kan odlas och växa.

Hopp behövs också som motståndskraft mot allt för negativa tankar och depression.

– Gud är, som det står i Bibeln, hoppets Gud och kyrkan är ju övertygad om att varje människa är Guds avbild, så jag tänker att det här med hopp på något vis är nedlagt i vårt existentiella DNA.

Gemenskap

Dan hävdar att en av kyrkans viktigaste uppgifter, speciellt i dessa orostider, är att hålla det så kallade trotsiga hoppet högt.

– Hopp är ju, tillsammans med tro och kärlek, kyrkans stora ord och de hör ju samman.

Han vet inte om någon kan skapa hopp, men han är övertygad om att kyrkan kan skapa en mylla eller en god gemenskap där hoppet kan odlas och växa.

– Det finns förutsättningar för hoppet att spira i gemenskap, i bön och i vårt sätt att vara mot varandra, säger Dan Richardsson.

HOPP

Ordet hopp betyder ett optimistiskt sinnestillstånd som bygger på en förväntan om positiva resultat med avseende på händelser och omständigheter i ens liv eller i världen i stort.

SJÄLAVÅRD

Vill du prata med någon om hur du har det just nu, om livets stora frågor, om en kris eller förlust som du går igenom eller något annat som tynger dig?

Vi finns här när du behöver prata med någon utomstående, få tröst eller hitta styrka i svåra situationer.

Präster och diakoner är erfarna lyssnare och samtalspartners.

Namn och telefonnummer hittar du på: svenskakyrkan.se/skelleftea/kontakta-oss-for-samtal

Hoppbärare i stormens öga

Medarbetarna i Sjukhuskyrkan på Skellefteå lasarett var hela tiden i stormens öga under pandemins värsta framfart.

– Vi har pratat och stöttat varandra oerhört mycket för att kunna hantera situationen, berättar de.

De fyra medarbetarna, två sjukhuspräster och två sjukhusdiakoner, har kontaktansvar för olika avdelningar på lasarettet.

– Vi finns där som samtalspartner till patienter, personal och närstående, berättar prästen Stellan Lindgren.

– Det handlar helt enkelt om samtal människa till människa, tillägger diakonen Martina Fältskytt.

Tillsammans med ett antal medarbetare, främst från Svenska kyrkan Skellefteå, turas de också om att ha beredskap under dygnets alla timmar.

– Vi har tystnadsplikt och för inga journalanteckningar, påpekar prästen och arbetsledaren Torbjörn Degerström.

Hitta hoppet

De är också ofta i tjänst på bårhuset och i visningsrummet på akuten.

– Vi hjälper de närstående med att ta avsked av sina nära, berättar Martina.

– Personalen vet om att vi har en ganska kort inställetid, tillägger diakonen Birgitta Wangby.

Många av samtalen på avdelningarna handlar om döden och den tid som är kvar.

– På psykiatrin

Torbjörn Degerström, Martina Fältskytt (bakre raden), Stellan Lindgren och Birgitta Wangby är Sjukhuskyrkan på Skellefteå lasarett.

är det också samtal om döden, men då handlar det främst om hjälpa någon att ha modet att leva kvar, berättar Stellan.

– Det handlar om att hitta hoppet igen, tillägger Martina.

Bra samarbete

Sjukhuskyrkan på Skellefteå lasarett upplever att samarbetet med sjukvården fungerar oerhört bra på alla nivåer.

– Jag tror att det beror på goda relationer, ett gott jobb, ett lagom stort sjukhus och att många goda medarbetare innan vi fyra kom hit har krattat vår manège, säger Torbjörn.

Han hoppas att dagens arbetslag krattar manegen för kommande medarbetare.

– Vi har ingen egen agenda och försöker stenhårt utföra det som sjukvården ber oss att göra, påpekar han.

Ett tecken på stort förtroende är att Sjukhuskyrkan numera går under begreppet IAP

(Icke Avdelningsbunden Personal) på lasarettet.

När pandemin satte sina klor i det svenska samhället stängde lasarettet dörrarna för nära och kära.

– Arbetssituationen för vårdpersonalen blev extremt krävande och många drabbades av en existentiell kris, berättar Birgitta.

– Det var många som uttryckte sin frustration över det rådande läget och vi fick vara hoppbärare, tillägger Martina.

Arbetskollagerna fick mycket att "härbärgera" i form av stress, rädsla och osäkerhet bland vårdpersonalen.

– Jag upplevde att vi var ganska ensamma och hade önskat mer stöd från kyrkan i övrigt, säger Stellan.

Värdefull insats

I skrivande stund i slutet av april är pandemin inte över än och på lasarettet är det fortfarande krav på att personalen ska ha munskydd vid alla patient- och personalmöten.

– Jag bär på riskfaktorer och har varit rädd för att få covid, men samtidigt finns det en trygghet här i form av alla skydd. Det är nog farligare att åka buss, säger Martina.

Arbetslaget har också haft stor glädje av varandra under den här tuffa tiden.

– Vi har stöttat varandra oerhört mycket och även haft nytta av grupphandledningen på S:t Lukas, berättar Birgitta.

Rutinen med en andakt på morgonen och vetskopen att arbetsinsatsen är värdefull har också varit till hjälp.

– Vi har dessutom Gud att vända oss till hela tiden, säger Martina.

Lång försoningsprocess

Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket är början på en tio år lång försoningsprocess.

– Vägen framåt är ännu lång, men jag är glad över att vi har kommit så här långt nu, kommenterar ärkebiskopen Antje Jackelén.

Svenska kyrkans agerande under kolonisationen av Sápmi och delaktighet i de övergrepp och förtryck som riktade sig mot det samiska folket har diskuterats i olika sammanhang sedan 1990-talet.

Innehållet i de tre böckerna Vitboken, Nomadskoleboken och Syntesboken Samerna och Svenska kyrkan visar att kyrkan självständigt och som samhällsbärare och myndighetsutövare varit delaktig i över-

grepp och kränkningar som riktat sig mot samer och deras religion.

Kyrkostyrelsen antog i fjol åtta åtaganden, som Svenska kyrkan ska åstadkomma tillsammans med samerna, och den har också avsatt 40 miljoner kronor i strategiska utvecklingsmedel för arbetet.

Åtagandena handlar bland annat om att öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan, stärka och revitalisera de samiska språken och synliggöra samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition.

Officiell ursäkt

Ärkebiskop Antje Jackelén framförde den officiella ursäkten till samerna vid kyrkomötets högtidsgudstjänst i Uppsala domkyrka i höstas och hon ska framföra

den igen på den planerade konferensen Sägastallamat 2 i Luleå till hösten.

– Vi måste kännas vid den mörka historien, även om det gör ont. När vi har svikit det samiska folket har vi också svikit oss själva och Gud, påpekar hon på Svenska kyrkans hemsida.

Nu ska en handlingsplan utifrån de övergripande åtaganden utformas.

– Det är glädjande att Svenska kyrkan aktivt arbetar med att erkänna och förstå konsekvenserna av kyrkans mörka agerande gentemot det samiska folket genom historien, kommenterar Ingrid Inga, ordförande i Samiska rådet i Svenska kyrkan, på samma hemsida.

Aktivist hoppas på handling

Den samiska aktivisten Ina Omma ser hoppfullt på försoningsprocessen.

– Men nu är det handling som gäller. Vi behöver se att det faktiskt händer någonting.

Den 30-åriga sydsamen, som själv kallar sig för aktivist, folkbildare, slöjdare och konstnär, bor och verkar i Syödate (Skellefteå).

– Jag är gift Omma. Det är ett nordsamiskt namn. O-et uttalas som å. I sydsamiskan är o o.

Ina, som engagerar sig i samiska frågor på lite olika sätt, är "född aktivist" och lite av en nomad med ett väldigt stort rättspatos.

– Jag tycker att det är jättejobbigt med orättvisor.

Stark koppling

Hon hävdar att aktivism har påtvingats den samiska kulturen på något vis.

– Vi är många som hörs och sopar plattform för varandra, så att det samiska folket ska synas mer.

Hon hävdar att de övergrepp och det förtryck som riktade sig mot det samiska folket förr i tiden är absolut fruktansvärt.

– Vi har en stark koppling till våra förfäder, så lidandet berör och känns väldigt nära än i dag.

Sorgeprocess

Ina har bra koll på den påbörjade försoningsprocessen och hon följde själv ärkebiskopens

ursäkt i Uppsala domkyrka från tv-soffan.

– Den ger så klart hopp, men samtidigt är det ju så att det som är gjort kan aldrig någonsin bli gjort.

Ursäkten blev också, enligt henne, startskottet för en stor sorgprocess för många av urfolket.

– Vi var många som blev väldigt ledsna, arga och upprörda, men det är ju viktigt att få sörja också.

Revitalisering

Ina konstaterar att det nu, när kyrkan har "erkänt" gamla synder, finns hopp om förändringar.

– Jag förväntar mig att kyrkan tar sitt ansvar för till exempel att bevara våra skogar.

Hon hoppas också att kyrkan, som enligt henne har mycket makt, ska ta ställning för samerna genom att möjliggöra en revitali-

– Förtrycket mot samerna är pågående. Även om det har följt med i tiden. Folk bränns ju – tack och lov – inte längre på bål. Så jag förväntar mig att kyrkan ska ta sitt ansvar nu, säger aktivisten Ina Omma.

sering (ett återupplivande) av det samiska språket och den samiska kulturen.

– Det här är en jätteviktig fråga som handlar mycket om vår identitet.

Sameförening

Ina är också aktiv i den lokala sameföreningen, men den har inte så mycket att göra med hennes aktivism.

– Vi är några stycken som håller på att starta upp Skellefteå sameförening, men vi kallar den för Syödaten Sámienseäbrrrie som är det umesamiska namnet på föreningen.

En interimstyrelse har bildats under våren och visionen är att föreningen inom kort ska ha en riktigt styrelse eftersom att det finns flera hundra samer i kommunen.

– Det känns som att jag alltid befinner mig i någon form av förändring, säger Ina Omma.

Albin Vidmark, som sitter i kyrkorådet, läste några texter under den sammanlysta gudstjänsten.

Ulrika Markgren, kyrkoherde i Svenska kyrkan Skellefteå, predikade.

Hoppets budbärare

– Gud kallar oss att våga vara Marior i vår värld.

Det påpekade Ulrika Markgren, kyrkoherde i Svenska kyrkan Skellefteå, i Landskyrkan på Jungfru Marie Bebådelsedag

Ulrika höll nämligen en gripande predikan om den unga tonårstjejen Maria under den sammanlysta gudstjänsten.

– Maria var, socialt sett i samhället, en revolutionär som hade allt att förlora. Tonåringen, som var ung, ogift och gravid, gick i fullständig hängivenhet inför Gud emot alla regler och lagar.

Hon konstaterade vidare att vi alla är utvalda av Gud att bära Guds kärlek och att vara hoppets budbärare.

– Vi är kallade att stå upp för den svage, den hemlöse, den krigsutsatte, den mobbade och den som är utanför.

Ulrika avslutade predikan med att önska

hjälp med att som Maria våga säga ja till kallelsen att bära hopp in i hopplöshet och krigshot.

– Hopp till alla människor att Gud är här. Kärlek, värme och gemenskap, men också mod att stå upp emot orättvisor och förtryck. Vara i livets tjänst som Maria.

Barnens minut

Svenska kyrkan Skellefteå höll den sammanlysta gudstjänsten främst för att hälsa alla nya förtroendevalda välkomna och några av de folkvalda ledamöterna bidrog också med aktiva insatser under den nästan två timmar långa gudstjänsten.

Johan Holmgren, till vardags komminister i Söderkyrkan, höll ihop alla trådarna under gudstjänsten och bland annat Barnens minut blev ett uppskattat inslag.

Musiker och körsångare från alla fem församlingar i Svenska kyrkan Skellefteå bjöd dessutom på vackra toner och pampig skönsång.

Johan Holmgren framför "pastoratskören".

SAMMANLYSA

Ordet sammanlysa innebär att kalla till gudstjänst som är gemensam för flera kyrkor eller församlingar. I det här fallet alla fem församlingar i Svenska kyrkan Skellefteå.

Ökat intresse för hemberedskap

Utbrottet av coronapandemin, cyberattacker mot svenska företag och kriget i Ukraina har ökat intresset för hemberedskap.

– I min värld är det här saker som vi alltid ska tänka på.

Det sa Lena Lundman Westberg, ordförande och instruktör i Civilförsvarsförbundet i Skellefteå (bilden), under föreläsningen/utbildningen på temat Allt du behöver veta vid en kris-situation i Sankt Olovs-gården i mitten av mars.

Hon, som på grund av sjukdom medverkade via en digital lösning, inledde med att kort berätta om förbundet inför ett 50-tal åhörare.

– Vi är en frivillig försvarsorganisation som främst jobbar med utbildning och information.

Hemberedskap handlar om att stärka förmågan att själv hantera konsekvenserna av en kris.

– Vi måste alla tillgodose våra grundläggande behov – mat, vatten, värme, sömn och information – för att överleva.

Myndigheterna förväntar sig nämligen att alla ska klara sig själva i minst en vecka vid kris eller krig.

– Varje enskild individ är därmed en viktig del av Sveriges beredskap.

Hesa Fredrik

Lena konstaterade att krig har drabbat Europa och uppmanade åhörarna att förbereda sig ordentligt genom att ta del av all information på MSB:s hemsida (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och lokalt på den egna kommunens hemsida.

– Det är också viktigt att ha kunskap om VMA (Viktigt meddelande till allmänheten), krisberedskapskanalen Sveriges

Radio P4, informationsnumret 113 13 och Hesa Fredrik som testas en gång var tredje månad klockan 15 på måndagar.

Att ha koll på närmaste skyddsrum är också klokt.

– Vi har skyddsrum för cirka 65 procent av befolkningen.

Mat och vatten

Med kunskap om hemberedskap finns det med andra ord hopp vid en kris eller ett krig.

– Vi är i behov av två-tre liter vatten per dygn till förtäring och annat.

Mat, i form av torrfoder och konserver, och värme är viktigt för överlevnad.

– Ett hus beräknas kunna hålla värmen i två-tre dygn.

Sömn, god hygien, ett husapotek, batteri-driven belysning, kontanter och underhållning (spel) är också viktigt om krisen eller kriget kommer.

Martina Fältskytt, diakon och sjukhusdiakon, läste några böner.

Körsångare och musiker från alla församlingar bjöd på pampig skönsång.

Hoppfull bok delas ut till alla

Under vecka 25 och 26 i sommar kommer alla hushåll i Skellefteå med omnejd att få en bok med Nya testamentet i brevlådorna.

Satsningen, som är en del av Brevlådemissionen och kallas Summer Camp, går ut på att dela ut över 300 000 exemplar av "Boken om hopp NT" i brevlådorna i norra Sverige under tre månader.

Bible for the Nations, som är organisationen bakom satsningen, har även tagit fram "Boken om hopp för barn" och den ska delas ut till hushåll med yngre barn hemma.

– Vi är övertygade om att Guds ord inte kommer att återvända utan att ha verkat, säger Roul Åkesson, som är ordförande i Bible for the Nations, i en intervju i tidningen Dagen.

"Boken om hopp NT" innehåller hela Nya testamentet, vittnesbörd om hur Gud har kommit med hopp till olika personer samt en liten reklamdel på slutet.

Andligt hem för många

Hoppet om ett andligt hem för många i Sjungande dalen har blivit verklighet.

– Vi har en väldigt bra gemenskap, säger Per Idergard.

Per, som är fader i den lokala katolska församlingen i Skellefteå, är jätteglad över samverkan med Svenska kyrkan Skellefteå i församlingens nya kyrka – f d Sjungande dalens kyrka – i Sjungande dalen.

Hans hopp om att den skulle bli en plats där människor ska kunna möta Gud och finna en kristen gemenskap har besannats i och med den första gemensamma satsningen på ett ekumeniskt café på måndagar.

– Vi har ännu inte flyttat in helt och fullt. Själva kyrkan är under reparation. Den 29 maj blir det officiell invigning av kyrkan och då kommer vår kardinal – vår biskop – hit, berättar han i början av april.

Elisabeth Sundström, ideell medarbetare

i den katolska församlingen, håller med Per.

– Vår samverkan med Måndagscafé fungerar mycket bra. Det är väldigt roligt att se att så många kommer hit, verkar trivas och har fått en ny hemvist efter att de har förlorat sin kyrka i området.

Även Eva-Maria Wilhelmsson, diakoni-assistent i Skellefteå landsförsamling, tycker att allt fungerar bra på alla fronter.

– Det brukar vara mellan 20 och 30 personer på caféet.

Vid två tillfällen under våren har församlingarna också provat på ett gemensamt lunchkoncept.

– Vi tar det när andan faller på. Första gången kom det runt 70 personer.

Eva-Maria tror att det kan bli fråga om fler gemensamma satsningar fram över.

– Vi jobbar ju för samma Herre – även om vi har olika uttryck för det – och har ett jättebra samarbete.

Eva-Maria Wilhelmsson serverar Elisabeth Sundström (t v) och Maria Lundgren.

Stefan Normark svarade för sång och musik på Måndagscaféet.

"Rolig dag för alla barn"

Det händer en hel del spännande saker i Bonnstan, i Församlingsgården vid Landskyrkan och på Kyrkholmen i sommar.

– Vi har mycket roliga saker på gång, säger pedagogen Rebecka Hedblad.

Rebecka och övriga pedagoger i Skellefteå landsförsamling är i skrivande stund i slutet av april mitt uppe i planeringen av sommarens aktiviteter kring Landskyrkan i Skellefteå, men några sommaraktiviteter i församlingen är redan spikade och klara.

– Mässan på onsdagar förläggs till Logen på Kyrkholmen och på torsdagar blir det en lunchandakt med musik på Kyrkholmen, berättar Maria Aaro.

Öppna förskolan i Församlingsgården, som är till för de yngsta barnen med sällskap av en vuxen, kommer att hålla öppet under måndagar (förmiddagar) och torsdagar (eftermiddagar).

– Vi kommer att hålla till i Församlingsgården, men vi kommer också att använda oss av utomhusmiljöerna, berättar hon.

Uteaktiviteter

Personalgruppen planerar också att köra något, som än så länge går under arbetsnamnet Barnens timmar, mellan klockan 11 och 14 på tisdagar på Kyrkholmen i sommar.

Pedagogerna i Skellefteå landsförsamlings är fr v Linda Lundmark, Rebecka Hedblad, Malin Jacobsson, Maria Aaro, Maria Philipsson, Hanna Hedblad och Gabriella Andreasen.

– Tanken är att det ska finnas något utomhus att göra för barnen som kommer till Kyrkholmen. Vi har en massa förslag på aktiviteter på gång som till exempel skapande, sång och gympa, berättar Hanna Hedblad.

Ungdomssatsningen Grill & Chill kommer tillbaka på onsdagskvällarna mellan 18.00 och 21.00 och håller på under hela sommaren.

– Det är som en avslutning för de regelbundna ungdomsgrupperna och i år startar vi vid grillringen på baksidan av Församlingsgården i vecka 23, berättar Linda Lundmark.

Barnens dag

Det blir också ett dagläger för barn i årskurs 4 och 5, som har ett begränsat antal

platser och som man måste anmäla sig till, i Församlingsgården och ett i kyrkan på Anderstorp i sommar.

– Det blir bland annat utflykter, skapardagar och möten med nya kompisar från andra delar av församlingen, berättar Maria Philipsson.

Sommarlovet avslutas med nyheten Barnens dag den 20 augusti i Församlingsgården och på Kyrkholmen.

– Vi kan inte säga så mycket i nuläget, men vi lovar att det kommer att bli en otroligt rolig dag för alla barn, säger Maria Aaro.

Andra arrangemang att se fram emot i sommar är Midsommar och Kyrkhelgen i Bonnstan samt Medeltidshelgen på Kyrkholmen.

Sommarens smultronställen

Det finns gott om smultronställen i Svenska kyrkan Skellefteå att besöka i sommar.

Unna dig ett besök och njut av upplevelsen!

Frälsarkransen – Bönens trädgård i Kusmark speglar radbandet Frälsarkransen i färgval, växtval, dofter och smaker. Meditationsträdgården invigdes 2012 och kompletterades med meditationsvandringen Tystnadens stig under 2021. Ett besök i trädgården, som ligger intill kyrkan och Café Pärkan, är en hälsokur för det inre.

Tuvagården på Norra Tuvan är ett av Skellefteås fina sommarcaféer och ett popu-

lärt utflyktsmål för alla åldrar. På området, som ligger cirka 4 km öster om centrum, finns en logkyrka och en stor lekplats. Sommaröppet 6/6-14/8. Må-Fr 11-16. Ti 16-20.30. Lö-Sö 12-16.

Kyrkholmen är en populär sommarservering på en liten holme i älven nedanför Församlingsgården på Prästbordet. Den erbjuder fika, glass, barnverksamhet, ungdomskvällar, musikcaféer och mässor. Öppettider: 18 jun-10 aug. Kl 11.00-16.30.

På **Stiftsgården** i Skellefteå kan man bo, mötas, äta gott och bara vara i en rofylld miljö med en unik historia. Restaurangen är öppen för middagar, firanden och minnesstunder för bokade sällskap. **Isboden**

restaurang och café välkomnar stora som små. Caféet erbjuder gårdsbakat gofika, glass och olika maträtter. Öppettider: Se sociala medier!

Sommarstugan Café Strandudden i Strömfors utanför Boliden bjuder på svensk idyll när den är som allra bäst. Den pittoreska sommarstugan bjuder in till självservering av gott fikabröd, kaffe, läsk och glass. Öppettider: 18 jun-7 aug. Kl 9-18.

Café Mobacken, som drivs av Mobackenkyrkan och dess EFS-förening, ligger cirka 4 kilometer väster om centrum. I sommar kommer caféet att ha öppet mellan kl 16.30 och 20.00 på onsdagarna med Norrlands Motorhistoriker på plats.

Tuvagården tar ton

Mer musik och sommarlovsaktiviteter för lite äldre barn.

Det händer en hel del spännande saker på Tuvagården i sommar.

Sankt Olovs församling, som är en av fem församlingar i samverkan i Svenska kyrkan Skellefteå, satsade i höstas på mer musik i Alhemskyrkan.

Tisdagskonceptet, med Öppen kyrka och Musik i kyrkan istället för den traditionella söndagsgudstjänsten klockan 11, har fallit väl ut och till sommaren flyttar satsningen till sommaroasen Tuvagården i Norra Tuvan.

– Vi kommer att ha musikandakter klockan 12 på onsdagar istället för veckomässan på onsdagskvällarna, berättar prästen och pastoral chefen Annika Lundström.

Musikkvällarna på tisdagar kommer också tillbaka i år.

Fokus på barn

Projektet Verksamhetsutveckling Barn och ungdom, som har som mål att stärka kedjan 0-18 år, går bland annat ut på att utveckla minior- och juniorverksamheten i Sankt Olovs församling.

– När skolorna stänger flyttar projektet ut till Tuvagården med fokus på barn i låg- och mellanstadieåldern. Det blir ett bra komplement till Öppen förskola som tickar på även i sommar, konstaterar Annika.

Sommarlovsverksamheten, som går un-

der arbetsnamnet Sommarkul i skrivande stund, blir på tisdagar och torsdagar mellan klockan 14.00 och 15.30 under vecka 26-30.

En annan nyhet är planerna på en utomhusscen på 60 kvadratmeter på Tuvagården.

– Vi har sökt bygglov och hoppas kunna bygga den under sensommaren.

Även en del av församlingens verksamhet inne i Skellefteå kommer förändringens vindar att blåsa över i sommar.

– Det blir aftongudstjänster i Sankt Olovs kyrka klockan 18 på lördagarna under juli som ett komplement till övrig verksamhet, berättar Annika och tillägger:

– En gudstjänst är ju alltid, oavsett dag eller klockslag, att räkna med.

De som även vill gå på gudstjänst klockan 11 på söndagarna under juli hänvisas till Tuvagården eller Landskyrkan.

Öppen kyrka

Församlingen har även planer på att ha Öppen kyrka i Sankt Olovs kyrka under vissa tider i sommaren.

– Vi kan inte precisera någonting än. Vi får se var vi landar, säger Annika.

En annan sak som kan bli aktuellt under juni och augusti är friluftsgudstjänster utanför kyrkan.

– Friluftsgudstjänster är väldigt väderberoende, så vi får se om det blir möjligt att genomföra.

Pilgrimsvandrar för klimatet

Maria Ekstedt och Nils Renström, ledamöter i Globala rådet i Luleå stift, kämpar för att fler ska pilgrimsvandra för klimatet.

– Vi är ju på väg mot en klimatkatastrof, men än finns det hopp och vandringar är ett steg på vägen för att hålla fokus på klimatfrågan, säger de.

Maria, till vardags präst i Burträsk-Lövängers pastorat, och Nils, frivillig kraft i S:t Örjans församling, brinner för pilgrimsvandringar.

2015, när båda var aktiva i

S:t Örjans församling, startade de en årlig pilgrimsvandring för klimatet mellan Stiftsgården i Skellefteå och S:t Örjans kyrka i Skelleftehamn.

I spåren efter Biskopbrevet om klimatet och Svenska kyrkans färdplan för klimatet är pilgrimsvandringar för klimatet "tydligt etablerat på dagordningen" i Globala rådet.

– Pilgrimsvandringar är omnämnt i färdplanen som en insats som vi kan göra för klimatet, berättar Nils.

Praktisk dag

De har valt att lyfta fram Pilgrim's Walk For Futures och hoppas nu att alla församlingar och pastorat i stiftet ska arrangera pilgrimsvandringar för klimatet lördagen den 3 september.

– Det är en praktisk dag som ligger i början av den tid som den världsvida kyrkan kallar för Skapelsetid, berättar Maria.

De vill också att alla steg och vandringar rapporteras in till den så kallade Stegräkna- ren på nätverkets hemsida (walkforfuture.se).

– Det är en enkel sak. Man rapporterar bara in antalet deltagare och hur långt man har gått. Sen omvandlas uppgifterna till steg. En pilgrim tar ett steg som är 70 centimeter långt, berättar Nils.

Det budskap som Pilgrim's Walk for Future vill förmedla delas med "ungdoms- rörelsen" Fridays For Future.

– Krav ställs på att politikerna och alla ansvariga världsledare ska hålla fast vid Paris-avtalet samt att de ska lyssna på den bäst förenade vetenskapen och värna om global klimaträttvisa, berättar Maria.

De två pilgrimsvandrarerna påpekar att det är "ett väldigt skarpt läge nu" och att det nu måste gå fort ett tag om utvecklingen ska kunna bromsas.

Frågelådan är öppen

Nu har du chansen att helt anonymt ställa en fråga till alla befattningar i Svenska kyrkan Skellefteå och få svar här i Växa.

Varför är det så svårt att rekrytera en präst?

Därför att det råder prästbrist. Det finns fler lediga tjänster än det finns utbildade präster. Vi jobbar för att tillsätta tjänsten!

Kyrkoherde Ulrika Markgren

Vad gör Svenska kyrkan för Ukraina?

Genom Act finns Svenska kyrkan med i det akuta nödhjälsarbetet för Ukraina. Dessutom finns vi med i arbetet för alla dem som flytt kriget och som finns i vår kommun nu. Genom samtal, hjälp, guds- tjänster och olika mötesplatser.

Kyrkoherde Ulrika Markgren

Mejla din fråga till skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se, märk mejlet med Fråga Skellefteå och skriv till aktuell befattning.

Hur kan vi veta att Svenska kyrkans hjälp till Ukraina inte går till vapen?

Act Svenska kyrkan jobbar för ett nödhjälsarbete som kommer människor till del. Det kan vara mediciner, mat, vatten, kläder och sjukvård. Det mest akuta som man kan behöva. Pengarna som vi samlar in går aldrig till vapen.

Kyrkoherde Ulrika Markgren

Vem, om inte Svenska kyrkan, ska ha engagemanget för de svaga i samhället?

Att vi som kyrka ska ta ansvar är en självklarhet och hör ihop med Jesu budskap "att vi ska göra mot andra vad vi vill att de ska göra mot oss." Jag anser också att kommunen, regionen och hela vårt samhälle har

ett ansvar för att varje individ får den hjälp man behöver.

Kyrkoherde Ulrika Markgren

Hur ska Skellefteå stadsmission, som vill göra så mycket mer för utsatta människor, kunna utöka sin verksamhet – i timmar och lokalmässigt – i Sankt Olovsgården?

Vi behöver mötas i en dialog så att alla olika verksamheters behov kan rymmas och finnas till i ett samarbete! Församlingens verksamhet har också behov för till exempel mötesplatser och minnestunder. Dialog och samarbete är viktigt, sen behövs också kompromisser när alla behöver samma lokaler.

Kyrkoherde Ulrika Markgren

av Mats Björk

7 juli kl 19.00 i Landskyrkan
Maria och Lars Sjöstedt, Norr-
fjärden, bjuder på Romantiska
pärlor i form av musik från
Sverige, Ukraina, Europa och

Hoppets ankare...
måste bli blankare!

[illegible]

Vinnare i Växa Nr 1 blev Gudrun Steinvall, Klockarberget, Kåge, Ethel Ågren, Skellefteå, och Lars Olof Melander, Skellefteå. Grattis! Korsordstävlingen är till för alla utom anställda och förtroendevalda i pastoratet.

A-Ö om begravning

Skriften Om begravning, som ges ut av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, berättar om hur begravning fungerar i Sverige. Den finns på svenska samt översatt till de åtta vanligaste språken i Sverige. Här är delar av en ordlista från skriften.

ASKA är rester efter kremering/bränning av stoftet i sin kista. Aska kan gravsättas på urngravplats, askgravplats eller askgravlund, grävas ner eller strös i minneslund eller, efter tillstånd från länsstyrelsen, strös över land eller vatten.

Del 6

ASKGRAVLUND är ett gemensamt gravområde för gravsättning av askor med en gemensam plats för namn och smyckning.

ASKGRAVPLATS är en gravplats för askor/urnor. På askgravplatsen är det möjligt för makar/partner/anhöriga att vila tillsammans. Den upplåts med begränsad gravrätt.

BEGRAVNINGSPLATSER, allmänna och enskilda, är områden eller utrymmen som behörigen är anordnade för förvaring av avlidnas stoft eller aska. Begravningsplats och kyrkogård används oftast som synonymer.

BORGERLIG BEGRAVNING innebär att avskedsceremonin inte följer Svenska kyrkans ordning eller ordning hos annat trossamfund.

BORGERLIG BEGRAVNINGSFÖR-RÄTTARE tillhandahålls av vissa kommuner och begravningsbyråer.

BÅRTÄCKE är en textil som läggs på kistan, vanligen heltäckande, men kan också vara en mindre duk. Det används i stället för kistdekoration.

DÖDSBO är ett juridiskt begrepp. Dödsboet består av den avlidnes tillgångar och skulder.

GRAVRÄTT är rätten till en bestämd gravplats.

GRAVSKÖTSEL är skötseln av gravplatsen. Gravrättsinnehavare för gravplatser med gravrätt – kistgravplats och urngravplats – ska hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick. Gravrättsinnehavaren kan själv ansvara för gravskötseln eller köpa tjänsten av till exempel församlingen.

GRAVSTEN eller annan gravanordning är frivilligt att sätta upp. Före uppsättning måste huvudmannen godkänna förslaget.

GRAVSÄTTNING av stoft ska ske snarast möjligt och senast en månad efter dödsfall.

HUVUDMAN kallas den som är ansvarig för begravningsverksamheten inom ett visst geografiskt område.

KREMERING kommer från latinets cremare som betyder att bränna. Kremering ska ske inom en månad från dödsfallet.

KYRKOA VGIFT betalar den som är medlem i Svenska kyrkan. I kyrkoavgiften ingår begravningsgudstjänst med präst, kyrkomusiker, bärartjänst och kyrkvaktmästare.

MINNESLUND är en kollektiv gravplats, utan gravrätt, för nedgravning eller utströende av aska. Namn på gravsatta sätts inte upp, däremot finns en gemensam utsmykningsplats för snittblommor och ljus.

MINNESSTUND anordnas av anhöriga och förläggs oftast i anslutning till avslutad begravningsceremoni.

STOFT är en död persons kropp. Stoftet kan kistbegravas eller kremeras.

SVEPNING är ett ord som kan gälla såväl materialet som själva arbetet vid kistläggning av stoftet.

SVEPDRÄKT är ett ord som också används för de kläder den avlidne har på sig i kistan. Anhöriga bestämmer och väljer själva såväl svepning som svepdräkt. Naturmaterial rekommenderas.

SÄRSKILDA GRAVPLATSER ska tillhandahållas dem som inte tillhör kristet trossamfund. Hit hör till exempel judiska och muslimska gravplatser.

Askgravlunden klar till hösten

Den nya askgravlunden på Alhems kyrkogård beräknas vara klar och kunna tas i drift till hösten.

Askgravlunden, som byggs på fältet söder om Jakobs källa, kommer att ha ett antal stigar in till lunden med murar på båda sidorna.

– Vecka 20 startade arbetet med att tegla upp murarna, berättar trädgårdsmästare Anitha Sparrman.

På de låga murarna ska namnskyltarna placeras när allt är klart och intill lunden håller också en ny parkeringsplats på att anläggas.

– Den kommer att ha plats för uppemot 15 bilar, berättar kyrkogårdsföreståndaren Hans Lundberg.

Illustration: Shirly Holmberg/
Björnfabriken

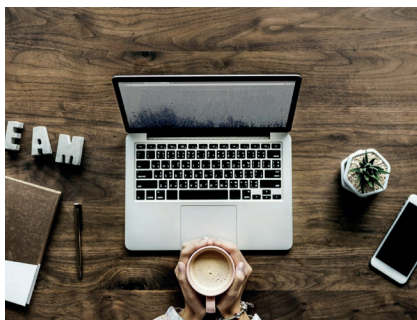
Ny askgravlund på Sunnanå

Arbetet med en ny askgravlund på Sunnanå kyrkogård har påbörjats i vår.

Askgravlunden kommer att anläggas i nära anslutning till kyrkogårdens västra ingång. På den plats där det idag finns en damm.

Den befintliga dammen kommer att behållas och askgravlunden kommer utöver den att rustas med nya tillgänglighetsanpassade gångstråk, en stenpelare för montering av namnplaketter samt ljusbärare.

KONTAKT

Bokning

0910-70 84 04

Här bokar du dop, begravningar, vigslar och lokaler i Skellefteå pastorat. Bokningen nås säkrast mellan kl 08.30-11.30.

E-post: skelleftea.bokning@svenskakyrkan.se

Byske-Fällfors församling

0912-105 55

Ringvägen 6, 934 51 Byske

E-post: byske.fallfors.forsamling@svenskakyrkan.se

Jörn-Bolidens församling

0910-71 31 50

Storgatan 51, 936 31 Boliden

E-post: jorn-boliden.forsamling@svenskakyrkan.se

Kågedalens församling

0910-71 47 30

Holmforsvägen 6, 934 31 Kåge

E-post: kagedalen.forsamling@svenskakyrkan.se

Sankt Olovs församling

0910-78 78 00

Kyrkogatan 6, 931 34 Skellefteå

E-post: sanktolov.forsamlingsexpeditionen@svenskakyrkan.se

Skellefteå landsförsamling

0910-78 79 00

Brännavägen 23, 931 44 Skellefteå

E-post: skelleftea.landsforsamling@svenskakyrkan.se

Skellefteå pastorat

0910-70 84 00

E-post: skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/skelleftea

Ny mötesplats

Projektet Vän i Skellefteå har bytt skepnad och förvandlats till en centralt belägen mötesplats för alla i Sankt Olovsgården i Skellefteå.

– Här är allt möjligt, hälsar initiativtagarna Brita Melin och Alexandra Sundberg.

Brita, som till vardags är diakoniassistent i Kågedalens församling, var en av dem som jobbade med Vän i Skellefteå tidigare.

– Projektet, som hade ett annat stuk, gick trögt och vi hann inte sjösätta det fullt ut före pandemin kom.

Hon insåg under projektets gång att väldigt många utrikesfödda önskade en centralt belägen mötesplats i Skellefteå för att få träffa folk och träna att prata svenska.

– Många svenskfödda uttryckte också en liknande önskan.

Kartläggning

Röda korset i Skellefteå, som var passivt engagerade i samma projekt, har gjort en kartläggning kring hur pandemin påverkade personer med begränsad språkkunskap och begränsad förankring i lokalsamhället.

– Vi gjorde en lång rad intervjuer med personer i målgruppen och med personer som jobbade med målgruppen, berättar verksamhetschefen Alexandra Sundberg.

Kartläggningen landade också i ett önskemål om en centralt belägen mötesplats för alla.

– Vi sökte och fick statliga medel för att starta en mötesplats och jobba med kunskapshöjande insatser.

Målsättningen är att en gång i månaden ordna något mer fokuserat än fria samtal, fika och sällskapsspel på mötesplatsen i Sankt Olovsgården.

– Vi har legat lite lågt med kunskapsdelen än så länge. Det är viktigare att folk får landa i verksamheten, säger Alexandra på den femte träffen sedan starten.

Tanken med mötesplatsen Vän i Skellefteå

Ameir Hamed (t v), Brita Melin, Nawal Serieddine, Kristin Hammarstedt och Alexandra Sundberg på Vän i Skellefteå.

teå, som har öppet mellan klockan 16-19 på torsdagar, är annars att besökarna själva ska få bestämma vad de vill göra på plats.

– Vi har varit tydliga med att vi inte vill sätta dagordningen och därmed begränsa oss till vissa aktiviteter, säger Brita.

Volontärer

Initiativtagarna har även involverat den lokala organisationen Hej främling! till verksamheten.

– Den jobbar med hälsofrämjande verksamhet och erbjuder någon form av fysisk aktivitet under en timme, berättar Alexandra.

De har även engagerat 20-30 volontärer som finns på plats för att sköta om kafédiskens och prata med besökarna.

– Vi schemalägger 7-8 volontärer per träff för att vi säkert ska veta att vi har folk på plats, men många av volontärerna är ju även här när de inte jobbar ideellt, berättar Brita.

Kristin Hammarstedt är både besökare och volontär för Röda korset.

– Jag är nyinflyttad i Bureå och har inte så stort kontaktnät själv, så det här är ju ett sätt att komma in i en gemenskap. Det är dessutom meningsfullt att få vara en medmänniska, säger hon.

Nawal Serieddine, besökare och aktiv volontär i Morö Backe kyrka, trivs också i gemenskapen.

– Alla är så trevliga och sociala. De har blivit som min familj här och så får jag hjälp med att prata svenska. Det är ju viktigt att kunna språket när man bor här, säger hon.

KONTAKT

Foto: Jenny Sigeman/Ikon

Kyrkogårdsexpeditionen

Kyrkogårdshandläggarna på kyrkogårdsexpeditionen svarar på frågor om gravar, gravsatta, skötsel, gravstenar, innehavare, olika gravskick, urn- eller kistgravar, minneslund, askgravlund och mycket mera.

E-post: skelleftea.begravningsverksamheten@svenskakyrkan.se

Telefon (kl 08.30-11.30 på vardagar): 0910-70 84 15